

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА
КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

здобувачів освіти спеціальності

072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Білгород-Дністровський, 2024

Робоча програма дисципліни «**Біржова діяльність**» складена відповідно до освітньо-професійної програми для здобувачів освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Розробник: Світлана КОСТЕНКО, викладач фінансових дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних дисциплін

Протокол № 1 від 29.08.2024 року

Голова циклової комісії _____ Світлана СТЕПОВА

Схвалено методичною радою Білгород-Дністровського фахового коледжу природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій

Протокол № 6 від 29.08.2024 року

Голова методичної ради _____ Марина ЗАЙЧЕНКО

Найменування показників	Компонент освітньої програми, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів: 4 Модулів: 2 Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 120	Компонент освітньої програми Цикл професійної підготовки Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		2	
		Семестр	
		4	
		Лекційні заняття:	
		40 год.	
		Практичні заняття	
		20 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні заняття:	
		Вид контролю: диференційований залік (4-й семестр)	

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Біржова діяльність» - засвоєння та поглиблення теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо організації та проведення біржової діяльності суб'єктами фінансового ринку та функціонування фондових бірж.

Завдання навчальної дисципліни полягають у наступному: вивчення діяльності сучасних міжнародних ф'ючерсних бірж, методів котирування біржових цін на основні біржові товари та фінансові інструменти, опанування технологіями укладання біржових спекулятивних та хеджевих угод, системи маржової торгівлі, прийомами та методами фундаментального та технічного аналізу біржових цін та курсів.

Об'єктом навчальної дисципліни є сучасні теорії та практика організації і проведення біржової діяльності суб'єктами фінансового ринку.

Предметом навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є теоретичні та

практичні знання щодо характеру змісту та особливості організації біржової діяльності суб'єктів фінансового ринку.

Міждисциплінарні зв'язки: «Економічна теорія», «Економіка підприємства», «Гроші та кредит», «Фінанси», «Економічна інформатика та комп'ютерна техніка», «Фондовий ринок», «Інвестування».

Набуті здобувачами освіти компетенції згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні(фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 8. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладачі навчальних закладів можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах бюджетного часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни повинні бути обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади біржової діяльності.

1. Сутність біржової діяльності. Класифікація бірж.

Поняття біржі та історія її виникнення. Роль і функції біржі в ринковій економіці. Класифікація бірж. Поняття організованого ринку, його класифікація. Передумови виникнення біржової діяльності в Україні. Історія розвитку вітчизняних бірж. Перспективи розвитку біржової діяльності в Україні. Передумови виникнення біржової діяльності в Україні.

2. Тенденції розвитку біржової торгівлі.

Ринкові характеристики та відмінні особливості біржової торгівлі. Виникнення та етапи еволюції біржової торгівлі. Історія формування бірж у Європі, Великобританії та США. Становлення біржової торгівлі в незалежній Україні. Біржова торгівля на сучасному етапі розвитку. Перспективи розвитку біржової торгівлі в Україні.

3. Біржова інфраструктура.

Організація біржової інфраструктури. Порядок створення товарної біржі Органи управління й організаційна структура біржі.

4. Економіко-правові аспекти біржової діяльності.

Регулювання біржової діяльності. Мета регулювання біржової діяльності. Механізм біржового регулювання: правове, нормативне й інформаційне забезпечення. Система управління біржовою діяльністю. Державні й недержавні методи регулювання. Принцип саморегулювання. Змішана модель регулювання. Правові умови створення та діяльності бірж в Україні. Зміст і структура Закону України «Про товарну біржу». Створення та порядок реєстрації товарної біржі. Принципи діяльності товарних бірж. Права й обов'язки товарної біржі. Майно біржі та гарантії майнових прав. Внутрішньобіржові нормативні акти. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах.

5. Організаційні засади діяльності бірж.

Організаційна структура біржі. Біржова рада (Рада директорів). Правління біржі. Загальні збори членів біржі. Виконавчий директор. Регламент біржі. Маршрут брокера на біржі. Комітет зі стандартизації та якості. Котирувальний комітет. Біржовий арбітраж. Комітет реєстрації угод. Розрахункова палата. Інформаційно-довідковий відділ. Комітет з торгівельної етики. Відділ економічного аналізу. Персонал біржі

6. Біржовий товар.

Поняття та склад біржового товару. Визначення біржового товару. Характерні риси біржового товару. Основні класи біржових товарів. Особливості речового біржового товару. Оцінювання якості біржового товару. Характеристика біржового товару товарних бірж Цінні папери як біржовий товар фондового ринку Біржові товари валютного ринку та їх характеристика Валютний курс. Пряме та непряме котирування

7. Біржові угоди та їх види.

Визначення й ознаки біржової угоди. Юридичний, організаційний, економічний і етичний аспекти біржових угод. Обов'язкові параметри біржової угоди. Зміст угоди. Ознаки класифікації біржових угод. Угоди з реальним товаром. Сутність, мета і зміст угоди з реальним товаром. Види угод з реальним товаром. Особливості форвардної угоди. Різновиди форвардних угод. Угода із заставою. Угода із заставою на купівлю. Угода із заставою на продаж. Угода з премією. Класифікація угод із премією. Угоди з кредитом. Визначення ф'ючерсної угоди. Головні відмінності ф'ючерсних та форвардних контрактів. Стандартизація ф'ючерсних контрактів. Переваги ф'ючерсних контрактів. Процедура урегулювання ф'ючерсних контрактів. Сутність опціонних угод. Види опціонів за технікою виконання. Опціон на купівлю. Опціон на продаж. Подвійний опціон. Опціонна премія. Класифікація опціонів залежно від співвідношення цін виконання опціонів і рівня ф'ючерсних цін.

8. Біржові індекси.

Індекс ПФТС, Індекс UX, Індекс Доу-Джонса, Індекс S&P, Індекс NASDAQ, Індекс Euro STOXX, Індекс DAX, Індекс РТС.

Суть фундаментального аналізу. Методика фундаментального аналізу. Фундаментальний аналіз на сировинних ф'ючерсних ринках. Офіційне котирування біржових цін та курсів. Особливості здійснення фундаментального аналізу на фондових ринках. Основні методи оцінки інвестиційних якостей цінних паперів. Етапи фундаментального аналізу ф'ючерсних ринків.

Змістовий модуль 2. Організаційні та практичні аспекти біржової діяльності.

9. Механізм біржової торгівлі.

Порядок та правила ведення біржових торгів Види доручень клієнта брокеру. Види та характеристика біржових аукціонів. Брокерська контора. Засновники. Члени біржі. Брокери. Регулювання брокерської діяльності. Комісійні. Дилери. Біржова яма. Функції брокера. Договір на брокерське обслуговування. Договір-доручення. Договір комісії. Товарна секція. Біржові спекуляції.

Форми організації біржових торгів. Англійський та голландський аукціони. Заочний аукціон. Подвійний аукціон. Організація біржової сесії. Організація та оснащення операційної зали біржі. Правила поведінки в операційній залі. Електронна біржова торгівля. Порядок виставлення і зняття товарів з біржових торгів. Процедура надання заявки на купівлю-продаж реального товару. Реєстрація й оформлення біржових угод. Порядок укладання та виконання угод на куплю-продаж ф'ючерсних контрактів. Порядок розірвання угод.

10. Посередництво у біржовій діяльності.

Сутність та основні види торговельно-посередницької діяльності на ринку Взаємовідносини брокерів із клієнтами. Економічна стратегія брокера на товарній біржі Сутність ефективності посередницької діяльності Система показників посередницької діяльності. Організаційно-правові основи створення і функціонування брокерської фірми. Функції брокерської фірми. Клієнти брокерських фірм. Зміст угоди на брокерське обслуговування. Угода-доручення клієнта брокерської фірми на здійснення біржової угоди. Договір комісії. Звіт брокера (брокерської фірми) клієнту про виконану роботу згідно з дорученням. Види доручень клієнта брокеру. Доходи брокерських фірм. Система оплати праці брокерів. Показники ефективності брокерської діяльності

11. Кон'юнктури ринків та біржове ціноутворення.

Котирування. Котирувальна ціна. Ціна товару. Ціна пропозиції. Ціна біржової угоди. Цінова стратегія. Ціна відкриття. Ціна закриття. Пропозиція. Попит. Ціна попиту. Спеціаліст. Ротаційний продажний торг.

12. Форварди і ф'ючерси та їх особливості.

Види біржових операцій на ф'ючерсному ринку. Хеджування. Види хеджування за технікою здійснення. Техніка короткого хеджування. Техніка довгого хеджування. Базис. Вплив базису на результати хеджування. Переваги хеджування за допомогою ф'ючерсних контрактів. Вартість ф'ючерсного контракту. Етапи розрахунків з купівлі-продажу ф'ючерсного контракту. Початкова та варіаційна маржа.

13. Основи функціонування валютної біржі.

Поняття, функції та суб'єкти валютного ринку. Передумови й етапи становлення валютного ринку України. Суб'єкти валютного ринку України. Українська міжбанківська валютна біржа (УМВБ). Органи валютного регулювання в Україні. Види та порядок укладання угод на валютній біржі. Валютні касові операції (угоди «спот»). Термінові валютні операції (форвардні, ф'ючерсні, опціонні). Валютні операції «своп». Валютний арбітраж. Схема укладання валютних операцій на біржі.

14. Використання інформаційних і комунікаційних технологій у біржовій діяльності.

Розвиток інтернет-трейдингу в Україні. Проведення операцій в інтернеттрейдингу. Торгівельні платформи. Онлайн - брокери. Основні системи інтернеттрейдингу. Базові торгові стратегії. Інтернет-трейдинг на ринку FOREX.

15. Інновації в біржовій діяльності.

Віртуальні біржі та крипто валюта. Сутність криптовалюти, передумови її виникнення та відмінність від електронних грошей. Види криптовалют. Ринок криптовалют та особливості його функціонування. Криптовалютні біржі. Криптовалютний гаманець. Сутність технології блокчейн. Переваги технології блокчейн. Принцип роботи блокчейну. Сфера застосування технології блокчейн.

4.СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість год.					
	Денна форма					
	всього	лекції	практичні	самостійна робота		
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади біржової діяльності.						
Тема 1. Сутність біржової діяльності. Класифікація бірж.	6	2		4		
Тема 2. Тенденції розвитку біржової торгівлі.	6	2		4		
Тема 3. Біржова інфраструктура.	6	2		4		
Тема 4. Економіко-правові аспекти біржової діяльності.	8	2	2	4		
Тема 5. Організаційні засади діяльності бірж.	10	4	2	4		
Тема 6. Біржовий товар.	8	2	2	4		
Тема 7. Біржові угоди та їх види.	10	4	2	4		
Тема 8. Біржові індекси.	8	2	2	4		
Змістовий модуль 2. Організаційні та практичні аспекти біржової діяльності.						
Тема 9. Механізм біржової торгівлі.	10	4	2	4		
Тема 10. Посередництво у біржовій діяльності.	10	4	2	4		
Тема 11. Кон'юнктури ринків та біржове ціноутворення.	8	2	2	4		
Тема 12. Форварди і ф'ючерси та їх особливості.	8	2	2	4		
Тема 13. Основи функціонування валютної біржі.	8	2	2	4		
Тема 14. Використання інформаційних і комунікаційних технологій у біржовій діяльності.	6	2		4		
Тема 15. Інновації в біржовій діяльності.	8	4		4		
Всього годин	120	40	20	60		

5. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Словесні методи (бесіда, розповідь, пояснення, лекції тощо) характерні тим, що інформацію для засвоєння здобувач освіти отримує вербальними засобами, тобто через слово.

Наочні методи - інформація для засвоєння одержується на основі сенсорно- перцептивної діяльності (демонстрування, ілюстрації, показ об'єкта, моделі).

Практичні методи. Суть їх у тому, що шляхом виконання практичних дій здобувач освіти отримує деяку інформацію, яку аналізує, робить висновок і приходить до тих знань, які необхідно засвоїти. Особливість методу в тому, що діяльність з одержання знань накладається в часі на діяльність з їх застосування, що дає винятково важливий педагогічний ефект.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1. Бесіда, або діалог з аудиторією. Ставиться серія запитань, які потребують відповіді. Це дає можливість зрозуміти, чи готові здобувачі освіти сприймати новий матеріал, чи їх потрібно активізувати. Практика підказує, що здобувачі освіти ідуть на заняття не підготовлені, але коли знають, що буде опитування – готуються. Разом з тим це дає можливість виявити прогалини, що важливо не стільки для здобувача освіти, як для викладача.

2. Сократична бесіда. Ставиться серія запитань, які дають можливість здобувачу освіти дати не повну відповідь, що спонукає з зацікавленістю сприймати новий матеріал.

3. Проблемне заняття. Висловлюється проблема, з метою викликати зацікавленість у здобувачів освіти. Цей вид інтерактивних технологій можна використовувати після опрацювання серії занять, бо здобувачі освіти вже повинні мати багаж знань.

4. Дискусія. Відбувається активний обмін думками. Це різновид проблемних лекцій. Проводяться ділові ігри, самостійна робота. Лекція-дискусія дає можливість охопити складний, великий за обсягом і найбільш вдалий матеріал.

5. Аналіз конкретних ситуацій. Береться конкретна ситуація з життя (професійна діяльність, соціум тощо) і вирішується різними шляхами. Сьогодні неможливо навчати здобувача освіти старими методами. Знань стало так багато, професійні навички стали настільки багатоманітними, що їх неможливо передати в повному обсязі в межах традиційних методів, шляхом ретрансляції, позбавленої емоційності.

6. Заняття з використанням техніки зворотного зв'язку. Після

подачі лекції починається її обговорення. З'ясовується наскільки здобувачі освіти зрозуміли матеріал.

7. Метод «заверши фразу». Здобувач освіти може продовжувати її своїми словами, а не так як у конспекті.

8. Консультація. Для індивідуальної роботи зі здобувачами освіти використовують *пояснення*.

6. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

За місцем у навчальному процесі розрізняють **вхідний, поточний, періодичний, підсумковий види контролю**.

Вхідний контроль – використовують перед вивченням нової теми на початку семестру для з'ясування загального рівня підготовки здобувачів освіти з дисципліни, щоб передбачити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль – спостереження викладача за навчальною діяльністю здобувачів освіти на занятті. Метою його є отримання оперативних даних про рівень знань здобувачів освіти і якість навчальної роботи на занятті, оптимізація управління навчальним процесом.

Періодичний (тематичний) контроль – виявлення й оцінювання засвоєних на кількох попередніх заняттях знань, умінь здобувачів освіти з метою визначення, наскільки успішно вони володіють системою знань, чи відповідають ці знання програмі. Різновидом періодичного є **тематичний контроль**, що полягає у перевірці та оцінюванні знань здобувачів освіти з кожної теми і спрямований на те, щоб усі належно засвоїли кожен тему.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру або навчального року. Підсумкову оцінку за семестр виставляють за результатами тематичного оцінювання, за рік – на основі семестрових оцінок.

Навчальні досягнення здобувачів освіти з навчальної дисципліни можуть оцінюватися за кредитно-трансферною системою ЄКТС, в основу якої покладено принцип прозорості, об'єктивності, індивідуальності та певної уніфікованості. Головне завдання при цьому – досягти найбільш ефективного та об'єктивного оцінювання, яке повинне одночасно виконувати контролюючу й мотивуючу функції.

Кожен модуль включає лекційні та практичні заняття, самостійну роботу.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання завдань;
- повний обсяг їх виконання;

- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід до виконання завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційований залік – 4-й семестр 2-го року навчання (денна форма)

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у Білгород-Дністровському фаховому коледжі природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій».

Формою семестрової атестації є диференційований залік – 4-й семестр 2-го року навчання (денна форма)

Результати навчання здобувачів фахової передвищої освіти Коледжу з теоретичної та практичної підготовки можуть оцінюватись за 100-бальною шкалою, оцінкою в ЄКТС.

Відповідно рейтинг здобувача освіти із засвоєння навчальної дисципліни може складатися з рейтингу з навчальної роботи – 70 балів та рейтингу з атестації – 30 балів. Таким чином, на оцінювання засвоєння змістових модулів, на які поділяється навчальний матеріал дисципліни, передбачається 70 балів. Рейтингові оцінки із змістових модулів, як і рейтинг з атестації, теж обчислюються за 100-бальною шкалою.

Для занесення оцінок до екзаменаційної відомості, індивідуального навчального плану здобувача освіти (залікової книжки) та журналу рейтингової оцінки знань здобувача освіти його рейтинг з різних видів навчальної роботи у балах переводиться у національну та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система) оцінки згідно з таблицею.

Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за 100 бальною шкалою	Націо нальна шкала (12-бальна)	Націо нальна шкала (4-бальна)	Рівень компетен тності	Критерії оцінювання
A	90 – 100 (відмінно)	12-10	відмінно	Високий рівень	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для ухвалення рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	85 – 89 (дуже добре)	9-8	добре	Достатній рівень	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
C	75 – 84 (добре)	7			Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
D	70 – 74 (задовільно)	6-5	задовільно	Середній рівень	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60 – 69 (достатньо)	4			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	35 – 59 (незадовільно)	3	незадовільно	Початковий рівень	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1 – 34 (незадовільно)	2			Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
		1			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Підручники та посібники.
2. Конспекти лекцій.
3. Лекції на електронних носіях.
4. Презентації.
5. Методичні вказівки до практичних робіт.
6. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях.
7. Індивідуальні завдання студентів.
8. Матеріали з контролю знань студентів.
9. Стенди та інші наглядне обладнання аудиторії.

Вивчення дисципліни здобувачами освіти передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси – опубліковану українську та іноземну літературу (нормативні документи, підручники, навчальні посібники, наукові періодичні та монографічні видання, словники, довідники тощо), методичну літературу та Інтернет -джерела.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Калінеску Т.В., Кушал І.М., Кирилов О.Д. Біржова діяльність: підручник. Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Северодонецьк: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2016. – 444 с.
2. Одарченко А.М., Сподар К.В., Лісніченко О.О. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій: ХДУХТ, 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. URL: http://mgu.edu.ua/docs/biblioteka/oporn_kons.pdf.
3. Пепа Т. В., Пішеніна Т.І., Лавринович В.В., Рябовол Л.Т. Біржова діяльність: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2016. – 540 с. Біржове право: товарна біржа як особливий суб'єкт господарювання: Навч. Посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. – 52 с.
4. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навчальний посібник. К.: ЦП Компрінт, 2017. – 450 с.
5. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с. URL: <http://sites.znu.edu.ua/science-earth/assets/documents/principles/Pidruchnyk-Pidpryyemnytstvo-torhivlya-birzhova-diyalnist.pdf>.
6. Сохацька О М., Мельник Ю. В. Біржова справа: підруч. для студентів ВНЗ. Терноп. нац. екон. ун-т. – Вид. 3-тє, перероб., змін. та допов. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 654 с.
7. Хрущ Н., Іжевський П., Безвух С. Біржова діяльність: посібник. Кондор, 2017. – 348 с.

Додаткова

1. Вавдійчик І.М. Сучасний стан та тенденції розвитку біржової торгівлі в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №15. С. 182-185.

2. Мацкевич Я.М. Роль біржової діяльності у розвитку інфраструктури регіональної торгівлі сільськогосподарською продукцією. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 6. С. 177–182.

3. Машлій Г. Проблеми підвищення ефективності біржової торгівлі в Україні. *Вісник ТДТУ. Серія «Економіка»*. 2016. № 1. С. 170–172.

4. Ясенєцький В.С. Особливості функціонування бірж як складової ринкової інфраструктури. *Бізнес Інформ*. 2014. № 1. С. 333- 337.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: [http:// lib.pu.edu.ua](http://lib.pu.edu.ua)

2. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого URL: [https:// ukrainianlib.org.ua](https://ukrainianlib.org.ua)

5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, офіційний сайт URL: <http://www.nssmc.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

7. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-ekonomiky-ukraini>

8. Українська біржа, офіційний сайт URL: <http://www.ux.ua>